

PHẦN ĐẦU VÌ MỘT ĐẢNG TRÍ TUỆ, DANH DỰ VÀ LƯƠNG TÂM CỦA THỜI ĐẠI, MỘT ĐẢNG ĐẠO ĐỨC, VĂN MINH

NGUYỄN ĐỨC BÌNH *

ĐẢNG Cộng sản, theo quan niệm và tư tưởng của V.I. Lê-nin, của Hồ Chí Minh phải là một đảng trí tuệ, danh dự và lương tâm của thời đại, một đảng đạo đức, văn minh.

Với quan niệm như vậy, Đảng cũng chính là biểu tượng sáng ngời của văn hóa, và hoàn toàn có lý do để nói về văn hóa Đảng.

Đảng ta 75 năm qua đã không ngừng phấn đấu trở thành một đảng như thế và căn bản đã có những tố chất như thế. Hơn nữa, lịch sử và thực tiễn đã quện chặt văn hóa Đảng với văn hóa dân tộc. Điều đó được khẳng định bằng thắng lợi vẻ vang của Cách mạng Tháng Tám, bằng thắng lợi vĩ đại của các cuộc kháng chiến chống ngoại xâm giành độc lập dân tộc và bảo vệ Tổ quốc. Những thắng lợi này cũng chính là thắng lợi của văn hóa, là thắng lợi của trí tuệ đánh giặc và giữ nước Việt Nam kết tinh từ truyền thống mấy nghìn năm lịch sử dân tộc kết hợp với trí thức về chiến tranh nhân dân hiện đại. Đó là thắng lợi của đạo đức chính nghĩa chống phi nghĩa bạo tàn, là văn minh thắng

đã man, là sự bùng lên của lương tâm thời đại, vì danh dự dân tộc Việt Nam, danh dự các dân tộc thuộc địa, danh dự của cả loài người.

Văn hóa Đảng ta một lần nữa lại được khẳng định trong cách mạng xã hội chủ nghĩa bằng sự nghiệp đổi mới 20 năm qua với những thành tựu bước đầu, to lớn và rất quan trọng. Nhờ văn hóa đó, Đảng ta đã lãnh đạo nhân dân vượt qua bao thử thách nặng nề của khủng hoảng kinh tế - xã hội sau năm 1975; đã trụ lại được giữa "trận động đất chính trị" dữ dội làm sụp đổ chế độ xã hội chủ nghĩa ở Liên Xô và Đông Âu; đã đứng vững trước cơn bão tiền tệ năm 1997 - 1998; đã bảo đảm được an ninh, quốc phòng, nâng cao vị thế đối ngoại, giữ vững ổn định chính trị, xã hội trong bối cảnh thế giới diễn biến cực kỳ phức tạp.

Trên chính trường Việt Nam, Đảng ta có thể mạnh tuyệt đối từ bề dày lịch sử và kinh

* GS, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

nghiệm đấu tranh cách mạng dẫn dắt dân tộc ta làm nên bao chiến công, kỳ tích đời đời suốt hơn 2/3 thế kỷ. Bề dày lịch sử và những kinh nghiệm đấu tranh ấy tạo thành cái nền vững chãi cho văn hóa Đảng ta.

Một cách khái quát nhất, văn hóa Đảng ta được kết tinh và cô đúc ở đường lối độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội như một "sợi chỉ đỏ" xuyên suốt trước đây, hiện nay và cả trong tương lai. Bởi ở nước ta không có đất cho một đường lối chính trị nào khác tốt hơn khả dĩ được nhân dân chấp nhận ngoài đường lối độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Đường lối này vẫn tiếp tục cụ thể hóa, không ngừng phát triển và làm sáng tỏ hơn trên mỗi bước đi lên. Khách quan lịch sử mà nói, một đường lối khác, chẳng hạn đường lối xã hội dân chủ ai đó đang mơ tưởng, dù có tô vẽ, ngụy trang thế nào đi nữa thì rốt cuộc vẫn không thể gì khác là một đường lối đưa dân tộc ta đi con đường tư bản hoang dã tột cùng nhất, cuối cùng không tránh khỏi trở lại số phận nô lệ hay phụ thuộc vào các thế lực đế quốc, phản động, thực dân mới kiểu mới.

Trong khi khẳng định mặt mạnh cơ bản của văn hóa Đảng ta như vậy, sẽ là thiếu sót lớn nếu không thấy hoặc thấy không hết, không thấy tận gốc để khắc phục triệt để những mặt yếu kém, những hiện tượng xa lạ, thậm chí rất xa lạ với văn hóa Đảng đang tồn tại trong Đảng ta. Đó là những hiện tượng suy thoái về tư tưởng chính trị, về đạo đức, lối sống ở một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên.

Rất nhiều điều mà Bác Hồ thường khuyên răn, dạy dỗ, nhiều đồng chí ta vẫn không thực hiện đúng. Có thể nêu một vài ví dụ:

- Bác nói: *"Phải giữ chủ nghĩa cho vững"*. Hỏi rằng số không giữ vững chủ nghĩa hiện nay trong Đảng có không? Bao nhiêu? Số phai nhạt lý tưởng, sa sút niềm tin, hoài nghi, dao động về con đường xã hội chủ nghĩa là bao nhiêu? Trong số đó có cán bộ trung, cao cấp hay không? Có cả cán bộ tư tưởng, lý luận hay không? Tỷ lệ bao nhiêu? Phải chăng không ít đồng chí miệng nói chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa Mác - Lê-nin, nhưng thật ra trong bụng họ không tin? Có đồng chí xem ra có sự mặc cảm, ngại ngùng khi nói chủ nghĩa Mác - Lê-nin, chủ nghĩa xã hội, dường như họ sợ mang tiếng bảo thủ, giáo điều, không đổi mới! Thì ra với họ, đổi mới có nghĩa phải bỏ chủ nghĩa xã hội, bỏ chủ nghĩa Mác - Lê-nin hay sao? Hồ Chí Minh khẳng định: *"Đảng muốn vững thì phải có chủ nghĩa làm cốt, trong Đảng ai cũng phải hiểu, ai cũng phải theo chủ nghĩa ấy. Đảng mà không có chủ nghĩa cũng như người không có trí khôn, tàu không có bàn chỉ nam"*. Người khẳng định dứt khoát: *"Bây giờ học thuyết nhiều, chủ nghĩa nhiều, nhưng chủ nghĩa chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mạng nhất là chủ nghĩa Lê-nin"*. Trong tình hình hiện nay càng phải khẳng định niềm tin đó. Nếu chúng ta để mất niềm tin sẽ mất tất cả.

- Bác Hồ nói: *"Đảng không phải là tổ chức để làm quan phát tài"* mà để làm cách mạng. Có phải ai cũng làm đúng lời Bác? Rất tiếc là nhiều cán bộ hiện nay chưa phải đã toàn tâm, toàn ý vì lợi ích chung, vì sự nghiệp cách mạng, mà vì để thăng quan, tiến chức, để phát tài, phát lộc. Thậm chí đang có tình trạng *"chạy chức, chạy quyền"*, *"mua quan bán tước"*. Đó là hiện tượng cực kỳ xấu, là phi văn hóa, phản văn hóa.

Trong tác phẩm "Đường Cách mệnh" Bác Hồ mở đầu bằng mục lớn "Tu cách người cách mạng". Trong mục này Bác xác định những yêu cầu về phẩm chất đạo đức mà người cách mạng phải có như: "Giữ chủ nghĩa cho vững. Hy sinh. Ít lòng ham muốn về vật chất... Vị công vong tư... Không hiếu danh, không kiêu ngạo. Nói thì phải làm... Quyết đoán. Dũng cảm. Phục tùng kỷ luật đoàn thể". Những lời Bác dạy rõ ràng như vậy chúng ta đã thực hiện được đến đâu? Về "Giữ chủ nghĩa cho vững" thì đã nói trên, còn những điều khác thì sao? Ví dụ Bác nói "ít lòng ham muốn vật chất" hỏi mấy ai thực hiện được hoàn toàn? Cán bộ, đảng viên ta có thể số đông giữ được như thế nhưng cũng có một số coi đồng tiền trên hết, "tiền là tiên là phật", bất chấp nhân cách, phẩm giá con người. Có sự tiến công từ mặt trái của kinh tế thị trường, nhưng đây chủ yếu là sự tha hóa tư cách người cách mạng.

Sau Cách mạng Tháng Tám, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã sớm thấy nguy cơ đối với Đảng cầm quyền không những là "bệnh quan liêu hách dịch, vênh váo lên mặt quan cách mệnh", "đè đầu coi rẻ dân" mà cả nhiều thói xấu khác rất dễ nảy sinh trong cán bộ, đảng viên nhất là trong những người có chức có quyền, như bệnh địa vị, công thần, cục bộ, địa phương, bè phái; cái thói chỉ lo ăn ngon, mặc đẹp... lo chiếm của công làm của tư, lợi dụng địa vị và công tác của mình mà buôn bán phát tài, lo việc riêng hơn việc công v.v..

Rõ ràng khi cách mạng đã giành được chính quyền và khi từ chiến tranh chuyển sang hòa bình xây dựng, những yêu cầu về đạo đức đối với cán bộ, đảng viên chẳng những không giảm, trái lại ngày càng tăng

thêm. Do đó, Hồ Chí Minh càng quan tâm hơn đến xây dựng Đảng về đạo đức cách mạng. Người viết trong Di chúc: "Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân". Lời căn dặn cuối cùng của Người đã nói vắn tắt cái điều cốt tử nhất trong xây dựng Đảng cầm quyền, nó quyết định vận mệnh của Đảng, của Nhà nước, vận mệnh của cả chế độ - đó là đạo đức cách mạng. Người nói thật dễ hiểu nhưng là cả một chân lý tuyệt đối: "Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân".

Suy ngẫm về nhân cách của V.I. Lê-nin, Hồ Chí Minh viết: "Nếu giai cấp vô sản phương Tây coi Lê-nin là một thủ lĩnh, một lãnh tụ, một người thầy thì các dân tộc phương Đông lại coi Lê-nin là một người con vĩ đại hơn nữa, cao quý hơn nữa, nếu tôi có thể nói như vậy. Không chỉ thiên tài của Người, mà chính là tính coi khinh sự xa hoa, tinh thần yêu lao động, đời tư trong sáng, nếp sống giản dị, tóm lại là đạo đức vĩ đại và cao đẹp của người thầy, đã ảnh hưởng lớn lao tới các dân tộc châu Á và đã khiến cho trái tim của họ hướng về Người, không có gì ngăn cản nổi" (1). Chúng ta cũng có thể nói về Hồ Chí Minh với một thái độ và tình cảm

(1) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1996, t.1, tr 295

như vậy. Thiên tài Hồ Chí Minh là một bộ phận quan trọng của nhân cách lãnh tụ Hồ Chí Minh, đã chỉ đường thắng lợi cho cách mạng Việt Nam. Những hình ảnh sống động mà Người đã để lại ấn tượng sâu sắc nhất là thiên tài trí tuệ được kết hợp nhuần nhuyễn với đạo đức, phong cách văn hóa của Người. Nhân cách đó có sức tỏa sáng và quy tụ triệu triệu đồng bào, bạn bè gần xa thì yêu mến cảm phục, ngay đến kẻ thù cũng phải nể trọng.

Hồ Chí Minh viết: *Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Song, ngày nay một bộ phận không nhỏ trong Đảng đã trượt ngã vào vũng bùn chủ nghĩa cá nhân, không thực hiện đúng lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, đã trở thành những phần tử quan liêu, xa dân, ức hiếp quần chúng, tham nhũng, hối lộ, làm xói mòn niềm tin của nhân dân đối với Đảng. Cần luôn ghi nhớ lời nhắc nhở cực kỳ sáng suốt của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Một dân tộc, một Đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi, nếu lòng dạ không trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân".*

Vậy, giải quyết thế nào những hiện tượng tiêu cực còn tồn tại trong văn hóa Đảng như đã nêu trên?

Tôi cho rằng mọi cán bộ, đảng viên chúng ta phải rất tự giác thực hiện lời dạy của Bác Hồ "nâng cao đạo đức cách mạng,

quét sạch chủ nghĩa cá nhân". Về giải pháp, phải có nhiều mặt cả về giáo dục tư tưởng, về tổ chức, cả về kinh tế, hành chính, nhưng trọng tâm là cần thực hiện một cách nghiêm túc *Nghị quyết Trung ương 6 (lần 2), khóa VIII, một nghị quyết đáp ứng rất đúng và rất trúng tình hình và yêu cầu thực tế của văn hóa Đảng*. Nghị quyết đề ra cuộc vận động xây dựng, chỉnh đốn Đảng nhằm thực hiện Di chúc thiêng liêng của Bác Hồ, phải hoàn thành trong 2 năm, nay đã quá 4 năm mà vẫn chưa đạt yêu cầu. Phải nói đây là một khuyết điểm nghiêm trọng, không gì biện bạch được. Cần tổng kết kỹ càng và kiểm điểm sâu sắc việc thực hiện cuộc vận động, từ đó đề ra những biện pháp cụ thể, thật sự khả thi để tiếp tục thực hiện cuộc vận động cho kỳ đạt yêu cầu, nếu không thì chúng ta phạm khuyết điểm lớn là "đánh trống bỏ dùi", đã hứa với Bác mà không làm.

Dẫu sao, nếu lãnh đạo có khuyết điểm lớn là chưa thật ráo riết trong chỉ đạo tiến hành cuộc vận động thì kết quả cuộc vận động chưa đạt yêu cầu, xét cho cùng, một phần quan trọng là ở tinh thần trách nhiệm, tinh thần tự phê bình và phê bình còn rất thiếu ở cán bộ, đảng viên chúng ta. Tự giác tự phê bình và phê bình là một đặc trưng của văn hóa Đảng, là một quy luật phát triển Đảng, nhưng từ lâu nó rất ít được quan tâm thực hiện, hoặc chỉ thực hiện một cách hình thức. Chính điều này đã làm giảm nhiều sức sống và sức chiến đấu của Đảng.

Phần đầu vì một Đảng thật sự xứng đáng là trí tuệ, danh dự và lương tâm thời đại, một Đảng thật sự là đạo đức, văn minh vẫn tiếp tục là sự nghiệp nâng cao không ngừng những tố chất văn hóa Đảng ta trong giai đoạn hiện nay và mãi mãi sau này. □